

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 19.12.2002
COM(2002) 723 τελικό

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

**σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 299 παράγραφος 2 της συνθήκης ΕΚ με
αντικείμενο τα μέτρα προς εφαρμογή στις άκρως απόκεντρες περιφέρειες**

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Από την έγκριση της έκθεσης της Επιτροπής της 14ης Μαρτίου 2000 σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 299, παράγραφος 2, της συνθήκης ΕΚ με αντικείμενο τα μέτρα προς εφαρμογή στις άκρως απόκεντρες περιφέρειες¹, η Επιτροπή υποβάλλει ανά εξάμηνο στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο έκθεση σχετικά με τον απολογισμό και τις προοπτικές των μέτρων που πρέπει να ληφθούν για την αντιστάθμιση των σοβαρών και μόνιμου χαρακτήρα μειονεκτημάτων που πλήττουν τις εν λόγω περιφέρειες και για τη συμβολή στην κοινωνικοοικονομική ανάπτυξή τους. Τα μέτρα αυτά αποδεικνύονται πάντοτε απαραίτητα λόγω της καθυστέρησης στην ανάπτυξη που παρατηρείται πάντα στις άκρως απόκεντρες περιφέρειες, μολονότι τα εν λόγω μέτρα συνέβαλαν αναμφισβήτητα στην κάλυψη της καθυστέρησης.

Στην παράγραφο 58 των συμπερασμάτων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 21ης και 22ας Ιουνίου 2002 που έλαβε χώρα στη Σεβίλλη, το Συμβούλιο και η Επιτροπή καλούνται να εξετάσουν περαιτέρω την εφαρμογή του άρθρου 299, παράγραφος 2, και να υποβάλουν κατάλληλες προτάσεις προκειμένου να ληφθούν υπόψη οι ειδικές τους ανάγκες, ιδίως στον τομέα των μεταφορών και της μεταρρύθμισης της περιφερειακής πολιτικής. Με την ίδια ευκαιρία, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο κάλεσε την Επιτροπή να υποβάλει νέα έκθεση για τις περιοχές αυτές, βάσει σφαιρικής και εναρμονισμένης προσέγγισης των ιδιαιτεροτήτων της κατάστασής τους και των μέσων αντιμετώπισής της.

Κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2002, η Επιτροπή συνέχισε το έργο που είχε ξεκινήσει με την έκθεση του Μαρτίου του 2000. Έλαβε γνώση των συμπερασμάτων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Ιουνίου του 2002. Θέσπισε μέσα για την εκπόνηση της αναμενόμενης σφαιρικής έκθεσης, η οποία θα συνοδεύεται ενδεχομένως από προτάσεις. Η Επιτροπή διατήρησε κυρίως τις εταιρικές σχέσεις που έχουν συναφθεί με τις άκρως απόκεντρες περιφέρειες και έλαβε μέτρα για να διασφαλιστεί η συνέχιση του εσωτερικού συντονισμού των πρωτοβουλιών της στο πλαίσιο των υπηρεσιών της.

Εντούτοις, η παρούσα έκθεση δεν είναι μία γενική έκθεση ενημέρωσης της έκθεσης που εγκρίθηκε τον Μάρτιο του 2000, όπως εισηγήθηκε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Σεβίλλης, αλλά η εξαμηνιαία έκθεση του απολογισμού των μέτρων που εφαρμόστηκαν στο πλαίσιο των διαφόρων κοινοτικών πολιτικών κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2002. Πράγματι η έκθεση που ζητήθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Σεβίλλης θα μπορούσε να εκπονηθεί μόνο ύστερα από διαβουλεύσεις και ανταλλαγές απόψεων με τις άκρως απόκεντρες περιφέρειες και αφού εξεταστούν τα υπομνήματα που θα υποβάλουν στην Επιτροπή τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη εντός του πρώτου εξαμήνου του 2003. Εξάλλου, συνολική στρατηγική, όπως αυτή που εισηγήθηκε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Σεβίλλης, θα μπορούσε να παρουσιασθεί μόνο με την ένταξη των προσανατολισμών που θα καθοριστούν στη διάρκεια του 2003, όσον αφορά το θεσμικό μέλλον του άρθρου 299, παράγραφος 2, και τη χάραξη της περιφερειακής πολιτικής από το 2006.

¹ COM(2000) 147 τελικό.

Υπό τις συνθήκες αυτές, η παρούσα έκθεση περιγράφει τα σημαντικότερα από τα τελευταία στάδια των εξελίξεων που αφορούν τις άκρως απόκεντρες περιφέρειες στη διάρκεια του δευτέρου εξαμήνου του 2002, και θα συμπληρωθεί στα τέλη του 2003 με μία σφαιρική έκθεση, όπως εισηγήθηκε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Σεβίλλης.

Πρέπει επίσης να υπενθυμιστεί ότι οι ανησυχίες, που εκφράσθηκαν στο πλαίσιο του άρθρου 299 παράγραφος 2 της συνθήκης ΕΚ, ελήφθησαν υπόψη από την Κοινότητα στις πολιτικές που βασίζονται σε άλλα άρθρα της Συνθήκης και, ως εκ τούτου, θα αντικατοπτρίζονται στην παρούσα έκθεση. Καθώς η παρούσα έκθεση δεν έχει ως αντικείμενο τον καθορισμό της νομικής βάσης των κοινοτικών πράξεων που θα εγκριθούν στο μέλλον, οι εξελίξεις που ακολουθούν πρέπει να ερμηνεύονται με την επιφύλαξη του καθορισμού της νομικής βάσης των πράξεων που πρόκειται να εγκριθούν.

2. ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΕΣ

2.1. Στον τομέα της γεωργίας, πρέπει να αναφερθεί το πρόσφατο πλαίσιο, το οποίο συνδέεται με την ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την ενδιάμεση επανεξέταση της κοινής γεωργικής πολιτικής². Στόχος του σχεδίου μεταρρύθμισης της γεωργίας είναι να δοθούν απαντήσεις στις νέες προκλήσεις που ανέκυψαν κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών και να συμπληρωθεί η μεταρρυθμιστική διαδικασία που ξεκίνησε το 1992 και συνεχίστηκε με το Πρόγραμμα Δράσης 2000. Η εν λόγω μεταρρύθμιση στοχεύει στην ενίσχυση του πυλώνα της κοινής γεωργικής πολιτικής που αφορά την αγροτική ανάπτυξη σε σχέση με τον πυλώνα της κοινής οργάνωσης των αγορών.

Οι άκρως απόκεντρες περιφέρειες προβληματίζονται σχετικά με τις συνέπειες της εν λόγω μεταρρύθμισης. Η Επιτροπή υπογραμμίζει σχετικά ότι θα εφαρμόσει τους προσφορότερους όρους, ώστε να λάβει υπόψη, στο πλαίσιο της ενδιάμεσης επανεξέτασης, καθώς και της εφαρμογής της ΚΓΠ γενικότερα, την ιδιαιτερότητα της κατάστασης των άκρως απόκεντρων περιφερειών. Τα μέτρα εφαρμογής της εν λόγω μεταρρύθμισης αναμένεται να καθορισθούν κατά τη διάρκεια του πρώτου εξαμήνου του 2003.

Όσον αφορά την εξέλιξη των μέτρων προς εφαρμογή στις παραδοσιακές παραγωγές, η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι το Συμβούλιο ενέκρινε το 2001 τους κανονισμούς που αφορούν το γεωργικό σκέλος των POSEI (προγράμματα ειδικών μέτρων για τις άκρως απόκεντρες περιοχές)³, με τους οποίους επιβεβαίωσε τη διαδικασία μεταρρύθμισης για τη στήριξη της γεωργίας στις άκρως απόκεντρες περιφέρειες. Η Επιτροπή προέβη στις εν λόγω μεταρρυθμίσεις το 2001 και το 2002.

Η υλοποίηση και οι συνέπειες των εν λόγω μεταρρυθμίσεων όσον αφορά την οργάνωση της αγοράς της γεωργικής παραγωγής των άκρως απόκεντρων περιφερειών χρήζει ειδικής μνείας όσον αφορά τρία προϊόντα, και ειδικότερα το ρύζι, τη ζάχαρη και τη μπανάνα.

² Ανακοίνωση της Επιτροπής της 28.07.2002 (COM (2002) 394 τελικό).

³ Κανονισμοί (ΕΚ) αριθ. 1452/2001 του Συμβουλίου (POSEIDOM), αριθ. 1453/2001 (POSEIMA), αριθ. 1454/2001 (POSEICAN) της 28.6.2001, ΕΕ L 198 της 21.7.2001, σ. 11, 26, 57 και κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1455/2001 του Συμβουλίου της 28.6.2001, ΕΕ L 198 της 21.7.2001, σ. 54 και κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1447/2001 του Συμβουλίου της 28.6.2001, ΕΕ L 198 της 21.7.2001.

Όσον αφορά το ρύζι, πρέπει να σημειωθεί ότι στο πλαίσιο της ενδιάμεσης επανεξέτασης, η Επιτροπή σκοπεύει να παρουσιάσει στο Συμβούλιο νέα μέτρα για τον τομέα αυτό.

Στην περίπτωση της ζάχαρης, εφαρμόζεται ο νέος κανονισμός που εγκρίθηκε από το Συμβούλιο το 2001, καθώς και τα ειδικά μέτρα που ισχύουν στο πλαίσιο των κανονισμών POSEI, οι δε εγγυήσεις που παρατάθηκαν έως το 2006 από το καθεστώς αυτό, όσον αφορά την παραγωγή και τις τιμές, στηρίζουν επίσης την παραγωγή τεύτλων και ζαχαροκάλαμου στις άκρως απόκεντρες περιφέρειες. Το 2003 η Επιτροπή προτίθεται να υποβάλει στο Συμβούλιο έκθεση σχετικά με τους ενδεχόμενους νέους προσανατολισμούς της εν λόγω πολιτικής από το 2006.

Στην περίπτωση της μπανάνας, τα σχετικά ζητήματα αφορούν την εισαγωγή στην Κοινότητα μπανανών από τρίτες χώρες, την κοινή οργάνωση της αγοράς, και το καθεστώς των αντισταθμιστικών ενισχύσεων για την παραγωγή.

Όσον αφορά τις εισαγωγές από τρίτες χώρες, η συμφωνία που συνήφθη το 2001 με τις Ηνωμένες Πολιτείες και τον Ισημερινό σταθεροποιεί τις συναλλαγές, επιτρέπει τη διατήρηση του καθεστώτος των αντισταθμιστικών ενισχύσεων και προβλέπει τη μετάβαση σε δασμολογικό καθεστώς από το 2006. Η θέση σε ισχύ της συμφωνίας αποφασίσθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2587/2001 του Συμβουλίου της 19ης Δεκεμβρίου 2001⁴ σχετικά με την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 404/93 για την κοινή οργάνωση της αγοράς στον τομέα της μπανάνας. Σύμφωνα με το άρθρο 32 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 404/93⁵ για την κοινή οργάνωση της αγοράς στον τομέα της μπανάνας, η Επιτροπή θα υποβάλει πριν από τις 31 Δεκεμβρίου 2004 έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με τη λειτουργία της κοινής οργάνωσης της αγοράς της μπανάνας, η οποία θα συνοδεύεται ενδεχομένως από τις κατάλληλες προτάσεις, και θα υποβάλει σε εύθετο χρόνο τις απαραίτητες προτάσεις στο Συμβούλιο, ενόψει του καθορισμού των δασμών για το αποκλειστικό δασμολογικό στάδιο, που θα ξεκινήσει την 1η Ιανουαρίου 2006 το αργότερο.

Η αντισταθμιστική ενίσχυση στους κοινοτικούς παραγωγούς μπανάνας θα εξακολουθήσει να διασφαλίζει τα εισοδήματα των κοινοτικών παραγωγών. Το σύστημα αντισταθμιστικών ενισχύσεων αποδείχθηκε αποτελεσματικό παρέχοντας μία εγγύηση για τα εισοδήματα των παραγωγών μέχρι ορισμένων ποσοτήτων. Για να αντιμετωπισθεί η πρόσφατη πτώση της τιμής της μπανάνας και για να στηριχθεί το εισόδημα των πληγέντων κοινοτικών παραγωγών, η Επιτροπή πρότεινε, τον Νοέμβριο του 2002, στην επιτροπή διαχείρισης την αύξηση των προκαταβολών των πληρωμών στους παραγωγούς μπανάνας. Η πρόταση έτυχε θετικής υποδοχής. Όμως, όσον αφορά τις συμπληρωματικές πληρωμές, το αίτημα των παραγωγών δεν θα μπορέσει να εξετασθεί πριν από το 2003.

Όσον αφορά τις διαρθρωτικές παρεκκλίσεις σε γεωργικά θέματα, οι κανονισμοί που εγκρίθηκαν τον Ιούνιο του 2001 είχαν ως αποτέλεσμα την υποβολή αιτήσεων από τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη, γεγονός που οδήγησε την Επιτροπή σε τροποποίηση των προγραμματισμών. Για τις αυτόνομες πορτογαλικές περιφέρειες των Αζορών και της Μαδέρας, η τροποποίηση του προγραμματισμού αφορούσε κυρίως την αύξηση του

⁴ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2587/2001 της 19.12.2001, ΕΕ L 345 της 29.12.2001, σ. 13.

⁵ Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 404/93 της 13.2.1993, ΕΕ L 47 της 25.2.1993, σ.1.

επιπέδου των ενισχύσεων για ορισμένους τύπους μέτρων (το ανώτατο 75 % για επενδύσεις σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις και για επενδύσεις σε επιχειρήσεις μεταποίησης και εμπορίας γεωργικών προϊόντων), την αύξηση του ύψους ενισχύσεων (για το μέτρο προστασίας των λιμνών στις Αζόρες), καθώς και τη μεγαλύτερη ευελιξία όσον αφορά τους όρους στήριξης της δασοκομίας (επιλεξιμότητα όλων των οργανισμών της δημόσιας διοίκησης). Επιπλέον, το ποσοστό κοινοτικής συμμετοχής αυξήθηκε από 35 % σε 50 % του συνολικού επιλέξιμου κόστους για επενδύσεις στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, και από 75 % σε 85 % για τα γεωργοπεριβαλλοντικά μέτρα. Όσον αφορά τις Κανάριες Νήσους, η αύξηση του ολοκληρωμένου επιχειρησιακού προγράμματος αφορούσε την αύξηση του επιπέδου των ενισχύσεων (ανώτατο 75 %) για τα μέτρα που στοχεύουν σε επενδύσεις στις μικρομεσαίες μεταποιητικές και εμπορικές επιχειρήσεις, οι οποίες χρησιμοποιούν τοπικά γεωργικά προϊόντα.

- 2.2. Στον τομέα της αλιείας, το 2002 χαρακτηρίστηκε από τις εργασίες για τη μεταρρύθμιση της αλιευτικής πολιτικής⁶ κατά τη διάρκεια του δευτέρου εξαμήνου. Στόχος της εν λόγω μεταρρύθμισης είναι να καταλήξει σε μία πολιτική ικανή να διασφαλίσει την αιεφόρο ανάπτυξη του τομέα, τόσο σε περιβαλλοντικό όσο και σε οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο, καθώς και οικονομική βιωσιμότητα, ανταγωνιστικότητα και δίκαιο βιοτικό επίπεδο για τους πληθυσμούς που εξαρτώνται από τις αλιευτικές δραστηριότητες, με τη λήψη μέτρων που θα εγγυώνται υπεύθυνες δραστηριότητες. Σχετικά με το ζήτημα αυτό, η Επιτροπή παρουσίασε με την ανακοίνωσή της της 28ης Μαΐου 2002 ένα πρόγραμμα δράσης, στο οποίο τονίζει την ανάγκη βιωσιμότητας των πόρων και εφαρμογής των αρχών της χρηστής διακυβέρνησης και προτείνει ειδικότερα τα εξής: ένα νέο πλαίσιο διατήρησης και διαχείρισης των πόρων, την ενίσχυση των τεχνικών μέτρων διατήρησης, μία νέα προσέγγιση για την πολιτική των στόλων, ένα νέο ρυθμιστικό πλαίσιο για τον έλεγχο των δραστηριοτήτων, και νέες στρατηγικές για την υδατοκαλλιέργεια και την υπερπόντια αλιεία, καθώς και πρωτοβουλίες για την προώθηση του κοινωνικού διαλόγου.**

Στο πλαίσιο των προπαρασκευαστικών εργασιών για τη μεταρρύθμιση της κοινής αλιευτικής πολιτικής, λαμβάνεται πάντοτε υπόψη η ιδιαίτερη κατάσταση των άκρως απόκεντρων περιφερειών καθώς και η σημασία του τομέα της αλιείας για τις εν λόγω περιφέρειες. Σχετικά με το θέμα αυτό, πρέπει να τονισθεί ότι η Πράσινη Βίβλος για το μέλλον της κοινής αλιευτικής πολιτικής⁷ περιέχει αναφορές στην προσέγγιση που πρέπει να επιλεγεί όσον αφορά τα μέτρα προς εφαρμογή σε θέματα διατήρησης και διαχείρισης πόρων (ανάγκη τροποποίησης, ενδεχομένως, των μέτρων σε συνάρτηση με τις ιδιαιτερότητες κάθε περιοχής, λαμβάνοντας υπόψη τις διακυμάνσεις των πόρων από περιοχή σε περιοχή) ή όσον αφορά την ενίσχυση της κοινωνικής και οικονομικής διάστασης της κοινής πολιτικής για τη στήριξη των εν λόγω περιφερειών (δέσμευση υποβολής προτάσεων και, ενδεχομένως, λήψης νέων μέτρων). Η εν λόγω προσέγγιση διατυπώθηκε ρητά στο έγγραφο που υπέβαλε η Επιτροπή στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Σεβίλλης σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 299 παράγραφος 2 της συνθήκης ΕΚ.

⁶ Ανακοίνωση της Επιτροπής για τη μεταρρύθμιση της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής, της 28.5.2002 (COM(2002) 181 τελικό).

⁷ COM(2001) 135 τελικό της 20.3.2001.

Οι εκτεταμένες ανταλλαγές απόψεων μεταξύ της Επιτροπής και των εκπροσώπων του αλιευτικού τομέα των εν λόγω περιφερειών σχετικά με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους θα επιτρέψουν να ληφθεί υπόψη η ιδιαίτερη κατάστασή τους, σύμφωνα με τις δεσμεύσεις της Επιτροπής στον τομέα αυτό, κατά την υλοποίηση της μεταρρύθμισης της κοινής αλιευτικής πολιτικής.

Όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις που χορηγούνται στον αλιευτικό τομέα, η Επιτροπή επιδίωξε την εξέτασή τους υπό το πρίσμα των κατευθυντήριων γραμμών που εγκρίθηκαν το 2001⁸, οι οποίες περιέχουν ρητή αναφορά στις άκρως απόκεντρες περιφέρειες.

Όσον αφορά το καθεστώς αντιστάθμισης του επιπλέον κόστους που συνεπάγεται ο άκρως απόκεντρος χαρακτήρας των Αζορών, της Μαδέρας, των Καναρίων Νήσων και των Γαλλικών διαμερισμάτων της Γουιάνας και της Ρεϋνιόν για τη διάθεση ορισμένων προϊόντων αλιείας, το οποίο έχει παραταθεί έως τις 31 Δεκεμβρίου 2002⁹, η Επιτροπή ολοκλήρωσε τις εργασίες σχετικά με την έκθεση αξιολόγησης με θέμα την εφαρμογή του, και με την προετοιμασία κατάλληλης πρότασης για το εν λόγω καθεστώς από την 1η Ιανουαρίου 2003.

Όσον αφορά τις διαρθρωτικές παρεκκλίσεις, πρέπει να υπενθυμιστεί ότι ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2792/99 του Συμβουλίου για καθορισμό των λεπτομερών κανόνων και ρυθμίσεων σχετικά με την κοινοτική διαρθρωτική βοήθεια στον τομέα της αλιείας είχε τροποποιηθεί¹⁰ προκειμένου να αναπροσαρμοσθούν τα όρια προς εφαρμογή στο χρηματοδοτικό μέσο προσανατολισμού της αλιείας, ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι ειδικές δυσκολίες των άκρως απόκεντρων περιφερειών. Στη βάση αυτή, τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη προέβησαν, κατά τη διάρκεια του δευτέρου εξαμήνου του 2002, σε τροποποίηση του συμπληρωματικού προγραμματισμού προς εφαρμογή στις περιφέρειες αυτές.

3. ΜΕΣΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Οι κοινωνικοοικονομικές παράμετροι που περιλαμβάνονται στη δεύτερη έκθεση σχετικά με την οικονομική και κοινωνική συνοχή και η ετήσια αναπροσαρμογή των δεδομένων αυτών δείχνουν αντιφατικές εξελίξεις των διαφόρων άκρως απόκεντρων περιφερειών.

Από το 1995 έως το 1999, το κατά κεφαλή ΑΕΠ εξελίχθηκε σε σχέση με το μέσο κοινοτικό όρο (Ευρώπη των 15) ως εξής: Κανάριοι Νήσοι από 75 σε 79 %, Γουαδελούπη 56 % αμετάβλητο, Μαρτινίκα από 63 σε 65 %, Γουιάνα από 59 σε 52 %, Ρεϋνιόν από 53 σε 48 %, Αζόρες από 50 σε 53 %, Μαδέρα από 63 σε 71 %.

Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι οι Κανάριοι Νήσοι και η Μαδέρα σημείωσαν πρόοδο στη διάρκεια αυτής της περιόδου όσον αφορά τη σύγκλιση των οικονομιών τους σε σχέση με τη λοιπή Ευρωπαϊκή Ένωση. Εντούτοις δεν ισχύει το ίδιο για άλλες περιφέρειες, οι οποίες είτε διατηρήθηκαν στο ίδιο επίπεδο είτε σημείωσαν πτώση, όπως η Γουιάνα και η Ρεϋνιόν.

⁸ ΕΕ C 19 της 20.1.2001, σ. 7.

⁹ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 579/2002 του Συμβουλίου - ΕΕ L 89 της 5.4.2002, σ. 1.

¹⁰ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1451/2001 του Συμβουλίου της 28.6.2001 - ΕΕ L 198 της 21.7.2001, σ.9.

Οι ανισότητες του κατά κεφαλή ΑΕΠ μεταξύ άκρως απόκεντρων περιφερειών παραμένουν αμετάβλητες σε περίπτωση διεύρυνσης σε 27 κράτη μέλη. Το αποτέλεσμα αυτό βασίζεται σε στατική ανάλυση/ πρόβλεψη, βασισμένη στα τελευταία διαθέσιμα στατιστικά δεδομένα για το κατά κεφαλή ΑΕΠ των ετών 1997-1998-1999.

Όσον αφορά την εξέλιξη της απασχόλησης, η κατάσταση είναι επίσης αντιφατική.

Η κατάσταση παραμένει ιδιαίτερα αρνητική για τη Ρεϋνιόν, τη Γουιάνα και τη Γουαδελούπη. Το 2001, τα αξιοσημείωτα ποσοστά ανεργίας ήταν τα εξής: Ρεϋνιόν (33,3 % σε πληθυσμό 713.000 κατοίκων), Γουιάνα (20,5 % σε πληθυσμό 158.000 κατοίκων), Γουαδελούπη (29 % σε πληθυσμό 426.000 κατοίκων), Μαρτινίκα (26,3 % σε πληθυσμό 383.000 κατοίκων).

Η κατάσταση παραμένει δύσκολη για τις Κανάριες Νήσους (13,1 % σε πληθυσμό 1.658.000 κατοίκων).

Αντιθέτως είναι ευνοϊκή για τις Αζόρες (2,2 % σε πληθυσμό 234.000 κατοίκων) και για τη Μαδέρα (2,8 % σε πληθυσμό 240.000 κατοίκων).

Ως προς αυτήν την παράμετρο, οι ανισότητες επιβεβαιώνονται επίσης σε περίπτωση διεύρυνσης.

- 3.1. Η συμβολή της περιφερειακής πολιτικής στην κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη των άκρως απόκεντρων περιφερειών είναι ιδιαίτερα σημαντική. Οι εν λόγω περιφέρειες δεν επωφελούνται μόνο από τις κοινοτικές παρεμβάσεις στο πλαίσιο του στόχου 1 ως προτεραιότητα της πολιτικής συνοχής. Αλλά πρέπει επίσης να τονισθεί ότι η Επιτροπή αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στην αναγνώριση των ιδιαίτερων μειονεκτημάτων τους. Η ανησυχία αυτή εκδηλώθηκε πρόσφατα με την ένταξη ενός ποιοτικού κριτηρίου στον πρόσφατο κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2012/2002 του Συμβουλίου της 11ης Νοεμβρίου 2002 για την ίδρυση του Ταμείου Αλληλεγγύης της Ευρωπαϊκής Ένωσης¹¹. Πράγματι, κατόπιν πρότασης της Επιτροπής, το άρθρο 2, το οποίο παρέχει τον ορισμό της φυσικής καταστροφής, προσθέτει ένα ποιοτικό κριτήριο στα ποσοτικά κριτήρια που βασίζονται στο ύψος της ζημίας ή στο ποσοστό του ακαθάριστου εθνικού προϊόντος. Το εν λόγω ποιοτικό κριτήριο εξετάζει εάν η φυσική καταστροφή έπληξε το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού της περιοχής και εάν έχει επιπτώσεις στην οικονομική σταθερότητά της. Το κριτήριο αυτό είναι σημαντικό για τις άκρως απόκεντρες περιφέρειες, των οποίων οι ζημιές που οφείλονται σε φυσικές καταστροφές θα μπορούσαν να μην πληρούν τα ποσοτικά κριτήρια που καθορίζονται στην εν λόγω διάταξη. Για τον ίδιο λόγο επίσης, η εν λόγω διάταξη προβλέπει ρητά ότι θα δίδεται ιδιαίτερη προσοχή στις απομακρυσμένες ή απομονωμένες περιοχές, όπως οι νησιωτικές και οι άκρως απόκεντρες περιφέρειες, όπως ορίζονται στο άρθρο 299 παράγραφος 2 της Συνθήκης.**

Οι ιδιαιτερότητες των άκρως απόκεντρων περιφερειών αναδείχθηκαν επίσης πρόσφατα από μία μελέτη που εκπονήθηκε κατόπιν πρωτοβουλίας της Επιτροπής και αφορούσε την κοινωνικοοικονομική κατάσταση των νησιωτικών περιοχών και

¹¹ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2012/2002 του Συμβουλίου της 11.11.2002, ΕΕ L 311 της 14.11.2002, σ. 3.

ειδικότερα των άκρως απόκεντρων περιφερειών. Μία ειδική ενότητα αφορά τις άκρως απόκεντρες περιφέρειες. Τα αποτελέσματα της μελέτης εξετάζονται επί του παρόντος από την Επιτροπή. Η μελέτη θα συμπληρωθεί ενδεχομένως από άλλες μελέτες ενόψει της έκθεσης που πρόκειται να εκπονηθεί για τη σφαιρική στρατηγική για τις άκρως απόκεντρες περιφέρειες κατά τη διάρκεια του 2003.

Αυτές οι αναλύσεις και μελέτες θα συνεισφέρουν στους προβληματισμούς της Επιτροπής όσον αφορά το μέλλον της περιφερειακής πολιτικής. Τα μέσα και οι προοπτικές δράσης της πολιτικής οικονομικής και κοινωνικής συνοχής καθορίζονται έως το 2006, αλλά η επικείμενη διεύρυνση συνεπάγεται ριζικές μεταβολές της εν λόγω πολιτικής.

Συνεπώς, η Επιτροπή έχει ξεκινήσει εκτενή διάλογο με το σύνολο των αντιπροσώπων των περιφερειακών και τοπικών φορέων και άλλων οργανώσεων σχετικά με το μέλλον της πολιτικής συνοχής. Ο εν λόγω διάλογος θα συνεχισθεί και θα υποβληθούν προτάσεις, οι οποίες πρέπει να περιέχουν αντικειμενικές και δίκαιες λύσεις, λαμβάνοντας υπόψη ειδικότερα τα ιδιαίτερα μειονεκτήματα των άκρως απόκεντρων περιφερειών.

3.2. Στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων, η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι η έννοια του άκρως απόκεντρου χαρακτήρα θεσπίστηκε το 2000 με την τροποποίηση των κατευθυντηρίων γραμμών σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα¹².

Η εν λόγω τροποποίηση μνημονεύει ρητά το άρθρο 299, παράγραφος 2, της συνθήκης ΕΚ. Επιτρέπει τη χορήγηση ενισχύσεων λειτουργίας στις άκρως απόκεντρες περιφέρειες που επωφελούνται από την παρέκκλιση του άρθρου 87, παράγραφος 3, στοιχεία α) και γ), της συνθήκης. Οι κανόνες που επιτρέπουν να εκτιμηθεί η συμβατότητα των εν λόγω ενισχύσεων με την κοινή αγορά είναι ευνοϊκότεροι από εκείνους που εφαρμόζονται στις περιφέρειες που δεν είναι άκρως απόκεντρες ή που δεν έχουν χαμηλή πυκνότητα πληθυσμού. Ειδικότερα, επιτρέπουν την έγκριση ενισχύσεων λειτουργίας, οι οποίες δεν μειώνονται προοδευτικά και δεν είναι περιορισμένης διάρκειας.

Η πλειονότητα των καθεστώτων ενισχύσεων που κοινοποιούνται σχετικά με τις άκρως απόκεντρες περιφέρειες εγκρίθηκε από την Επιτροπή κατόπιν προκαταρκτικής εξέτασης, η οποία ολοκληρώθηκε με τη λήψη απόφασης μη έγερσης ενστάσεων, χωρίς να είναι απαραίτητη η έναρξη επίσημης διαδικασίας εξέτασης.

Η Επιτροπή σημείωσε το ψήφισμα σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις, που εγκρίθηκε στην Πάλμα τον Οκτώβριο 2002 από τους προέδρους των άκρως απόκεντρων περιφερειών, και ειδικότερα την πρόσκληση που απηύθυναν στην Επιτροπή για τη συνέχιση του προβληματισμού σχετικά με την προσαρμογή των κανόνων στις ιδιαιτερότητες των άκρως απόκεντρων περιφερειών.

¹² ΕΕ C 258 της 9.9.2000, σ. 5.

- 3.3. Στον τομέα της φορολογίας, η Επιτροπή υπέβαλε διάφορα σχέδια μέτρων που κατέληξαν σε πράξεις του Συμβουλίου κατά τη διάρκεια του 2002. Ειδικότερα, το Συμβούλιο ενέκρινε στις 20 Ιουνίου 2002 απόφαση, βάσει της οποίας επιτρέπεται, έως την 31η Δεκεμβρίου 2011, στις ισπανικές αρχές να προβλέπουν συνολικές απαλλαγές ή μειώσεις του τοπικού φόρου «Arbitro sobre las Importaciones y Entregas de Mercancías en las Islas Canarias» (AIEM) υπέρ των προϊόντων που περιλαμβάνονται σε περιοριστικό κατάλογο, παράγονται στην περιοχή αυτή και απαριθμούνται στο παράρτημα της απόφασης. Η εφαρμογή των εν λόγω απαλλαγών ή μειώσεων φόρου δεν πρέπει να οδηγεί σε διαφορές που θα υπερβαίνουν, αναλόγως του προϊόντος, το 5, το 15 ή το 25 % των φοροαπαλλαγών¹³. Η εν λόγω απόφαση βασίσθηκε στην συνεκτίμηση των ιδιαίτερων μειονεκτημάτων των παραγωγών επιχειρήσεων των άκρως απόκεντρων περιφερειών. Βασίσθηκε επίσης στην αναγκαιότητα στήριξης των κλάδων παραγωγής αγαθών, προκειμένου να διασφαλίζεται η διαφοροποίηση των οικονομικών δραστηριοτήτων.

Όσον αφορά τα γαλλικά υπερπόντια διαμερίσματα, η Επιτροπή δέχθηκε, τον Μάρτιο του 2002, μία αίτηση από τις γαλλικές αρχές για δεκαετή παράταση, αρχής γενομένης από την 1η Ιανουαρίου 2003, του υφιστάμενου καθεστώτος που διέπει την εισφορά θαλάσσης, το οποίο θα λήξει στις 31 Δεκεμβρίου 2002. Η αίτηση εξετάζεται επί του παρόντος από την Επιτροπή, σε συνεννόηση με τις γαλλικές αρχές. Η Επιτροπή προσδιόρισε ορισμένα στοιχεία που πρέπει να παρασχεθούν προκειμένου να ολοκληρωθεί η εξέταση της υπόθεσης. Οι γαλλικές αρχές πρέπει να διαβιβάσουν όλα τα απαραίτητα στοιχεία για τον καθορισμό του μελλοντικού καθεστώτος εντός του πρώτου τριμήνου του 2003. Στη βάση αυτή, η Επιτροπή θα επεξεργαστεί στη διάρκεια του 2003 μία πρόταση βιώσιμης κοινοτικής πλαισίωσης του φόρου εισφοράς θαλάσσης.

Ωστόσο, για την αποφυγή τυχόν ασυνέχειας με το τρέχον καθεστώς της εισφοράς θαλάσσης, η Επιτροπή ενέκρινε στις 28 Αυγούστου 2002 μία πρόταση απόφασης του Συμβουλίου, που παρατείνει για ένα έτος, έως τις 31 Δεκεμβρίου 2003, την απόφαση του Συμβουλίου της 22ας Δεκεμβρίου 1989¹⁴, η οποία αναμένεται να εγκριθεί από το Συμβούλιο πριν από την 31η Δεκεμβρίου 2002.

Το 2002, το Συμβούλιο ενέκρινε δύο αποφάσεις σε θέματα ειδικού φόρου κατανάλωσης. Πρόκειται για την απόφαση 2002/167/EK του Συμβουλίου της 18ης Φεβρουαρίου 2002, με την οποία επιτρέπεται στην Πορτογαλία η εφαρμογή μειωμένου ειδικού φόρου κατανάλωσης στην αυτόνομη περιφέρεια της Μαδέρας, για το ρούμι και τα λικέρ που παράγονται και καταναλώνονται εκεί, καθώς και στην αυτόνομη περιφέρεια των Αζορών, για τα λικέρ και τα αποστάγματα που παράγονται και καταναλώνονται εκεί¹⁵ και η απόφαση 2002/166/EK του Συμβουλίου της 18ης Φεβρουαρίου 2002, με την οποία επιτρέπεται στη Γαλλία να παρατείνει την εφαρμογή μειωμένου ειδικού φόρου κατανάλωσης για το «παραδοσιακό» ρούμι που παράγεται στα υπερπόντια διαμερίσματα της¹⁶.

¹³ Απόφαση 2002/546/EK του Συμβουλίου της 20.6.2002, ΕΕ L 179 της 9.7. 2002, σ. 22.

¹⁴ COM(2002) 473 τελικό.

¹⁵ Απόφαση 2002/167/EK του Συμβουλίου της 18.2.2002, ΕΕ L 55 της 26.2.2002, σ. 36.

¹⁶ Απόφαση 2002/166/EK του Συμβουλίου της 18.2.2002, ΕΕ L 55 της 26.2.2002, σ. 33.

3.4. Στον τομέα των τελωνείων, τα μέτρα που εφαρμόζονται στις άκρως απόκεντρες περιφέρειες, συνίστανται σε δύο ευρείες γραμμές δράσης: η μία στοχεύει στην προώθηση της ανάπτυξης των ελευθέρων ζωνών που έχουν θεσπισθεί σε άκρως απόκεντρες περιφέρειες και η άλλη επιτρέπει την εισαγωγή ορισμένων προϊόντων, χωρίς δασμούς.

Τα μέτρα αυτά εντάσσονται στο πλαίσιο των διατάξεων του άρθρου 299, παράγραφος 2, της συνθήκης.

Όσον αφορά τις ελεύθερες ζώνες, η ελεύθερη ζώνη της Μαδέρας είναι η μόνη που επωφελείται επί του παρόντος από ειδικά μέτρα. Τα μέτρα αφενός προβλέπουν την αναστολή έως το τέλος του 2008 των τελωνειακών δασμών για την εισαγωγή ορισμένων αγαθών που προορίζονται για τον εξοπλισμό της ελεύθερης ζώνης. Αφετέρου, θεσπίστηκε ευνοϊκό δασμολογικό καθεστώς έως την 31η Δεκεμβρίου 2005, το οποίο είναι δυνατό να επεκταθεί έως την πλήρη αναστολή των δασμών, για την εισαγωγή ορισμένων βιομηχανικών προϊόντων που προορίζονται για μεταποίηση ή ουσιαστική επεξεργασία στο εσωτερικό της εν λόγω ελεύθερης ζώνης. Τα προϊόντα που παράγονται μπορούν να τίθενται σε ελεύθερη κυκλοφορία χωρίς καταβολή δασμών και να αποστέλλονται σε άλλα τμήματα της τελωνειακής επικράτειας της Κοινότητας χωρίς να είναι απαραίτητη η επανεξαγωγή τους σε τρίτες χώρες.

Όσον αφορά την εισαγωγή εμπορευμάτων με απαλλαγή από τελωνειακούς δασμούς, ο κανονισμός αριθ. 704/2002 του Συμβουλίου επιτρέπει μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2011 την αναστολή των δασμών για την εισαγωγή στις Κανάριες Νήσους ορισμένων βιομηχανικών προϊόντων (αγαθά εξοπλισμού και πρώτες ύλες για συντήρηση και μεταποίηση) και προϊόντων της αλιείας¹⁷. Τα εν λόγω μέτρα στοχεύουν ειδικότερα να ευνοήσουν τη διατήρηση και την ανάπτυξη των τοπικών βιομηχανικών και εμπορικών δραστηριοτήτων, καταργώντας παράλληλα και προοδευτικά τις αναστολές τελωνειακών δασμών για αγαθά που προορίζονται για τελική κατανάλωση. Τα εν λόγω δασμολογικά μέτρα υπέρ των βιομηχανικών προϊόντων συνοδεύονται από δασμολογικές απαλλαγές, βάσει δασμολογικών ποσοστώσεων, για τα προϊόντα της αλιείας που προορίζονται για τοπική κατανάλωση και συμπληρώνουν τις απαλλαγές που προβλέπονται στο γεωργικό τομέα.

Εκτός από τα προαναφερθέντα μέτρα, η Επιτροπή προτίθεται να εξετάσει κάθε άλλο αίτημα για τελωνειακά μέτρα υπέρ των άκρως απόκεντρων περιφερειών, με στόχο ειδικότερα την αντιστάθμιση των συνεπειών της εμπορικής πολιτικής έναντι τρίτων χωρών, και ιδίως εκείνων που συνορεύουν με τις άκρως απόκεντρες περιφέρειες, τηρώντας τους περιορισμούς που θεσπίζει το άρθρο 299 παράγραφος 2 της συνθήκης.

¹⁷ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 704/2002 του Συμβουλίου της 25.3.2002, ΕΕ L 111 της 26.4.2002, σ. 1.

4. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΙ ΤΟΜΕΙΣ

- 4.1. Στους τομείς των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και του τουρισμού, αρκετά σχέδια που περιλαμβάνονται στον προγραμματισμό 2000/2006 των διαρθρωτικών ταμείων βρίσκονται στο στάδιο της υλοποίησης. Εντούτοις, σε σχέση με τις πρόσφατες δυσκολίες που ανέκυψαν στον τομέα του τουρισμού σε ορισμένες άκρως απόκεντρες περιφέρειες, η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι, εκτός από τα μέτρα που πρέπει να εφαρμοσθούν στον τομέα των μεταφορών, πρέπει να αξιολογηθούν και να επεκταθούν τουλάχιστον δύο τύποι δράσης. Πρόκειται αφενός για τα μέτρα που διευκολύνουν την πρόσβαση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στα χρηματοδοτικά και πιστωτικά μέσα, και αφετέρου για την αύξηση της στήριξης των προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης στους εν λόγω τομείς.
- 4.2. Στον τομέα των μεταφορών, πρέπει να αναφερθούν οι εξελίξεις που αφορούν τους κοινοτικές προσανατολισμούς για τα διευρωπαϊκά δίκτυα μεταφορών. Πράγματι, με την έγκριση της απόφασης 1346/2001/ΕΚ¹⁸, που τροποποίησε τους προσανατολισμούς που εγκρίθηκαν το 1996, οι λιμένες των άκρως απόκεντρων περιφερειών αναγνωρίστηκαν ως κοινού ενδιαφέροντος και ενσωματώθηκαν στο διευρωπαϊκό δίκτυο. Το γεγονός αυτό τους καθιστά αυτομάτως επιλέξιμους για χρηματοδότηση από τον προϋπολογισμό των ΔΕΔ και του Ταμείου Συνοχής. Εξάλλου, η Επιτροπή διαβίβασε στις 6 Νοεμβρίου 2001 πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, η οποία τροποποιεί την απόφαση 1692/96/ΕΚ περί των κοινοτικών προσανατολισμών για την ανάπτυξη του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών. Η εν λόγω πρόταση, η οποία εξετάζεται επί του παρόντος από το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, περιλαμβάνει στις προτεραιότητές της την ανάπτυξη των υποδομών που επιτρέπουν τη σύνδεση των άκρως απόκεντρων περιφερειών με τις κεντρικές περιφέρειες της Ένωσης.

Πρέπει να αναφερθεί επίσης ότι στις 5 Φεβρουαρίου 2002 η Επιτροπή διαβίβασε στο Συμβούλιο και στο Κοινοβούλιο πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη χορήγηση κοινοτικής χρηματοδοτικής συνδρομής με στόχο τη βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων του συστήματος μεταφοράς φορτίων: το πρόγραμμα Μάρκο Πόλο. Η πρόταση της Επιτροπής, η οποία εξετάζεται επί του παρόντος από το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, προβλέπει ότι οι άκρως απόκεντρες περιφέρειες θα έχουν δυνατότητα συμμετοχής σε τρεις τύπους δράσης που προβλέπονται από το πρόγραμμα: δράσεις διατροφικών μεταφορών, καταλυτικές δράσεις (για παράδειγμα, θαλάσσιες αρτηρίες) και δράσεις με στόχο την οικοδόμηση κοινών ικανοτήτων (για παράδειγμα, βελτιώσεις των διαδικασιών στους λιμένες).

Σε γενικές γραμμές, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι μεταφορές αποτελούν στρατηγικό στοιχείο της ανάπτυξης των άκρως απόκεντρων περιφερειών, όπως υπογραμμίζεται στα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Σεβίλλης και στην πρόσφατη διακήρυξη των προέδρων των άκρως απόκεντρων περιφερειών που εγκρίθηκε στην Πάλμα στις 15 Οκτωβρίου 2002. Ως εκ τούτου, οι μεταφορές θα αποτελέσουν αντικείμενο εκτεταμένου προβληματισμού στο πλαίσιο της έκθεσης για το μέλλον των άκρως απόκεντρων περιφερειών που θα υποβάλει η Επιτροπή στα τέλη του

¹⁸ Απόφαση 1346/2001/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22.5.2001, ΕΕ L 185, σ. 1.

2003, σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Σεβίλλης. Υπό το πρίσμα αυτό, και σε συνέχεια των συμπερασμάτων της συνάντησης μεταξύ της Επιτροπής και της επιτροπής παρακολούθησης των άκρως απόκεντρων περιφερειών, η οποία διεξήχθη στις Βρυξέλλες στις 2 Οκτωβρίου 2002, θα συσταθεί ομάδα εργασίας σχετικά με τις μεταφορές στο πλαίσιο της διυπηρεσιακής ομάδας της Επιτροπής. Οι εργασίες και οι προβληματισμοί της εν λόγω ομάδας θα αφορούν ειδικότερα τις κρατικές ενισχύσεις και τις υποχρεώσεις δημόσιας υπηρεσίας στον τομέα των μεταφορών (ιδίως το θέμα της προσαρμογής των υφιστάμενων κοινοτικών μέσων στις ιδιαιτερότητες των άκρως απόκεντρων περιφερειών και για την αντιστάθμιση των μειονεκτημάτων τους), καθώς και την κινητοποίηση των διαρθρωτικών ταμείων (ιδιαίτερα στον τομέα των υποδομών), προκειμένου να διατηρηθούν και να αναπτυχθούν τα μέσα μεταφοράς που προορίζονται για την αναπλήρωση του μειονεκτήματος που συνιστά ο άκρως απόκεντρος χαρακτήρας των εν λόγω περιφερειών.

- 4.3. Στον τομέα της ενέργειας πρέπει να αναφερθούν οι εξελίξεις σχετικά με τους κοινοτικούς προσανατολισμούς για τα διευρωπαϊκά δίκτυα ενέργειας. Η Επιτροπή διαβίβασε στις 6 Μαρτίου 2002 στο Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο πρόταση απόφασης για την τροποποίηση της απόφασης 1254/96/ΕΚ για τον καθορισμό συνόλου προσανατολισμών σχετικά με τα διευρωπαϊκά δίκτυα στον τομέα της ενέργειας. Η πρόταση αυτή, η οποία εξετάζεται επί του παρόντος από το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, εισάγει στους κοινοτικούς προσανατολισμούς των ΔΕΔ-Ενέργεια τη διασύνδεση των απόκεντρων περιφερειών και των άκρως απόκεντρων περιφερειών. Στο πλαίσιο αυτό προσδιορίστηκαν δύο σχέδια κοινού ενδιαφέροντος: αφενός η ανάπτυξη των ηλεκτρικών δικτύων στις εν λόγω περιφέρειες και η διασύνδεσή τους, αφετέρου η εισαγωγή του φυσικού αερίου και η δημιουργία δικτύων αερίου στις ίδιες περιφέρειες. Η ολοκλήρωση αυτή θα καταστήσει τα σχέδια αυτού του τύπου επιλέξιμα για χρηματοδότηση ΔΕΔ, κυρίως για τη συγχρηματοδότηση των μελετών και άλλων προπαρασκευαστικών δράσεων που σχετίζονται με τα εν λόγω σχέδια.**

Πρέπει επίσης να αναφερθεί η πρόταση απόφασης που διαβίβασε η Επιτροπή στις 10 Απριλίου 2002 στο Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο, σχετικά με ένα πολυετές πρόγραμμα για τις δράσεις στον τομέα της ενέργειας. Πρόκειται για το πρόγραμμα «Ευφυής ενέργεια για την Ευρώπη» (2003-2006). Η πρόταση, η οποία εξετάζεται επί του παρόντος από το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, ενθαρρύνει τη συμμετοχή των άκρως απόκεντρων περιφερειών, οι οποίες εκ φύσεως εμπίπτουν στο πεδίο δράσης του προγράμματος (ενεργειακή αποδοτικότητα και προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας), και προβλέπει ότι μπορούν να δρομολογηθούν κεντρικές δράσεις με στόχο τις εν λόγω περιφέρειες. Ο καθορισμός των σχετικών δράσεων θα διασαφηνιστεί στο πλαίσιο του προγράμματος εργασίας της Επιτροπής.

Όσον αφορά την αντιστάθμιση του επιπλέον κόστους της μεταφοράς ενέργειας για τις άκρως απόκεντρες περιφέρειες, η Επιτροπή εκτιμά ότι το ζήτημα πρέπει να συζητηθεί από κοινού με τις άκρως απόκεντρες περιφέρειες και τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη, προκειμένου να εξετασθεί ο τρόπος βέλτιστου συνδυασμού των εθνικών και κοινοτικών λύσεων στο πρόβλημα.

- 4.4. Στον τομέα του περιβάλλοντος, η Επιτροπή μεριμνά ώστε στο πλαίσιο της ενδιάμεσης επανεξέτασης του προγραμματισμού των διαρθρωτικών ταμείων να ληφθούν υπόψη οι ανάγκες των άκρως απόκεντρων περιφερειών σε θέματα περιβαλλοντικών υποδομών. Εξάλλου, η Επιτροπή τονίζει ότι τα θέματα που αφορούν κατά κρίσιμο τρόπο τις άκρως απόκεντρες περιφέρειες (όπως οι κλιματικές μεταβολές, η προστασία της βιολογικής ποικιλότητας, η διαχείριση των παράκτιων ζωνών, το θαλάσσιο περιβάλλον ή ακόμα η πολιτική προστασία) εντάσσονται ως προτεραιότητες στο έκτο κοινοτικό πρόγραμμα για το περιβάλλον.
- 4.5. Οι εξελίξεις της κοινωνίας της πληροφορίας και των τηλεπικοινωνιών αποτελούν θεμελιώδη παράγοντα για την ανάπτυξη των άκρως απόκεντρων περιφερειών, όπως και οι λιμένες και οι αερολιμένες, καθώς οι υποδομές αυτές συμβάλλουν στην εξάλειψη της γεωγραφικής απομάκρυνσης και επιτρέπουν την υλοποίηση σημαντικών εφαρμογών, όπως το ηλεκτρονικό εμπόριο, οι ηλεκτρονικές δημόσιες υπηρεσίες, η τηλεϊατρική, χωρίς να παραλείπονται άλλοι τομείς όπως η παιδεία, ο τουρισμός ή η έρευνα.

Η δέσμη ρυθμιστικών μέτρων σε θέματα τηλεπικοινωνιών που ενέκρινε η Επιτροπή το Μάρτιο του 2002 πρέπει να υλοποιηθεί από τις εθνικές αρχές κατά τη διάρκεια του 2003 και να εφαρμοσθεί πλήρως στις άκρως απόκεντρες περιφέρειες. Η Επιτροπή θα επικοινωνήσει με τις εθνικές αρχές και θα τους επιστήσει την προσοχή τους σε μία υλοποίηση που θα λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες των άκρως απόκεντρων περιφερειών.

Εξάλλου, η Επιτροπή διοργάνωσε, στις 11 και 12 Απριλίου 2002, διάσκεψη με την ισπανική προεδρία με θέμα την κοινωνία της πληροφορίας και την αειφόρο περιφερειακή ανάπτυξη. Ένα από τα αποτελέσματα της εν λόγω διάσκεψης είναι η σύναψη συμφωνίας σε επίπεδο άκρως απόκεντρων περιφερειών για τη θέσπιση ενός προγράμματος υλοποίησης της κοινωνίας της πληροφορίας στις εν λόγω περιφέρειες. Η Επιτροπή θα παράσχει τη συνδρομή της στην ομάδα εργασίας των άκρως απόκεντρων περιφερειών για τον καθορισμό και την υλοποίηση του σχεδίου δράσης που θα εκπονήσει.

Παράλληλα, στο πλαίσιο του ελέγχου των δασμολογίων και των τιμών των τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών, η Επιτροπή θα μεριμνήσει ώστε, για την περίοδο 2003-2005, οι άκρως απόκεντρες περιφέρειες να μην θιγούν από πρακτικές που εισάγουν διακρίσεις σε δασμολογικά θέματα και θα ενθαρρύνει τη μείωση των τιμών με τη βελτίωση του ανταγωνισμού.

Όσον αφορά τα προγράμματα που σχετίζονται με καινοτόμους δράσεις, αξίζει να επισημανθεί ότι οι άκρως απόκεντρες περιφέρειες εκδήλωσαν από το 2001, δηλαδή από το πρώτο έτος της πρωτοβουλίας, έντονο ενδιαφέρον για τη νέα γενεά καινοτόμων δράσεων του ΕΤΠΑ 2000-2006. Το σκέλος αυτό του εν λόγω ταμείου καθορίζει και στηρίζει την εφαρμογή καινοτόμων πρακτικών οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης για θέματα προτεραιότητας της κοινωνίας της πληροφορίας, της τεχνολογικής καινοτομίας και της αειφόρου ανάπτυξης.

Οι εξελίξεις για τις διάφορες ενδιαφερόμενες περιφέρειες είναι επί του παρόντος οι εξής:

- η Ρεϊνιόν επέλεξε να επικεντρώσει το περιφερειακό της πρόγραμμα καινοτόμων δράσεων σχετικά με τα προσόντα και την προσαρμογή των ικανοτήτων του πληθυσμού στην προσφορά των επιχειρήσεων του τομέα των νέων τεχνολογιών της πληροφορίας και της επικοινωνίας, με στόχο την τόνωση της τοπικής οικονομίας·
- οι Κανάριοι Νήσοι διάρθρωσαν το πρόγραμμά τους γύρω από μία περιφερειακή στρατηγική ένταξης του αρχιπελάγους στην κοινωνία της πληροφορίας (πληθυσμός, επιχειρήσεις, νέες οικονομικές δραστηριότητες)·
- η Μαδέρα επικέντρωσε τις καινοτόμους δραστηριότητές της στον καθορισμό περιφερειακής στρατηγικής και πιλοτικών σχεδίων στους τομείς της έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης, καθώς και της ενδογενούς και αειφόρου ανάπτυξης.

Η Γουαδελούπη και οι Αζόρες υπέβαλαν το Μάιο του 2002 προγράμματα καινοτόμων δράσεων, τα οποία αξιολογούνται επί του παρόντος από τις υπηρεσίες της Επιτροπής.

Τέλος, πρέπει να προστεθεί ότι, στον τομέα της κοινωνίας της πληροφορίας, η Επιτροπή θα μεριμνήσει επίσης για την εφαρμογή του βου προγράμματος-πλαισίου έρευνας και για τη δόμηση του ευρωπαϊκού χώρου έρευνας, προκειμένου να διασφαλισθεί ότι οι άκρως απόκεντρες περιφέρειες θα επωφεληθούν πλήρως από αυτά και ειδικότερα από την υλοποίηση των προτεραιοτήτων που σχετίζονται με τις τεχνολογίες της κοινωνίας της πληροφορίας. Για το σκοπό αυτό, πρέπει να δοθεί έμφαση σε μία δυναμική και καινοτόμο προσέγγιση, με στόχο τη διασφάλιση αειφόρου ανάπτυξης, όπως υπογράμμισαν οι πρόεδροι των άκρως απόκεντρων περιφερειών στα συμπεράσματα της διάσκεψης της Πάλμα τον Οκτώβριο του 2002.

- 4.6. Στον τομέα της έρευνας, η Επιτροπή ανέθεσε την εκπόνηση μελέτης σχετικά με τις δυνατότητες της έρευνας στις άκρως απόκεντρες περιφέρειες. Στόχος της μελέτης ήταν η καταγραφή των υφιστάμενων μέσων και, βάσει αυτής, ο προσδιορισμός των μέτρων προς εφαρμογή, ώστε να δοθεί στις άκρως απόκεντρες περιφέρειες δυνατότητα ευρύτερης συμμετοχής στον ευρωπαϊκό χώρο έρευνας (ΕΧΕ) και να απεγκλωβιστεί η έρευνα που διεξάγεται στις άκρως απόκεντρες περιφέρειες.**

Η μελέτη, στην οποία περιλαμβάνονται συστάσεις, παρουσιάστηκε στη διάσκεψη της Πάλμα τον Οκτώβριο του 2002. Σε συνεννόηση με τις άκρως απόκεντρες περιφέρειες, η Επιτροπή θα αξιολογήσει τις εν λόγω συστάσεις, προκειμένου να αναληφθούν δράσεις σε κοινοτικό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, με στόχο την καλύτερη ολοκλήρωση των ερευνητικών δραστηριοτήτων των άκρως απόκεντρων περιφερειών.

- 4.7. **Στον τομέα της παιδείας, η Επιτροπή υπενθυμίζει τη σημασία των περιφερειακών δικτύων διδασκαλίας ως μέτρο στήριξης της αειφόρου ανάπτυξης.**

5. ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

Το διεθνές περιβάλλον των άκρως απόκεντρων περιφερειών χαρακτηρίζεται από το στόχο της ολοκλήρωσης των εν λόγω περιφερειών στο περιφερειακό πλαίσió τους. Αυτό προϋποθέτει ειδικότερα την ορθή αξιολόγηση του αντικτύπου των συμφωνιών εμπορίου και σύνδεσης με τις περιφέρειες και τα κράτη που ευρίσκονται εντός της γεωγραφικής ζώνης των άκρως απόκεντρων περιφερειών. Για το λόγο αυτό, η Επιτροπή ξεκίνησε σχετική μελέτη, η οποία θα συνίσταται κυρίως στην ανάλυση του αντικτύπου της νέας «συμφωνίας εταιρικής σχέσης ΑΚΕ-Ευρωπαϊκής Ένωσης» και της πρωτοβουλίας «όλα εκτός από όπλα» στις άκρως απόκεντρες περιφέρειες. Η ανάλυση πρέπει να λάβει επίσης υπόψη τον αντίκτυπο των άλλων συναφών μέτρων και εμπορικών συμφωνιών, και ειδικότερα των εμπορικών συμφωνιών με τις χώρες της λεκάνης της Μεσογείου.

Χάρη στη μελέτη αυτή θα μπορέσουν να εξαχθούν συμπεράσματα σχετικά με τα μέτρα που είναι δυνατό να ληφθούν, ώστε οι άκρως απόκεντρες περιφέρειες να αξιοποιήσουν τις ευκαιρίες προώθησης των οικονομικών και εμπορικών δραστηριοτήτων τους και να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις προσαρμογής που απορρέουν από τα εμπορικά μέτρα και τις εμπορικές συμφωνίες.

Εξάλλου η πρόσφατη έγκριση τριών προγραμμάτων INTERREG III B, ειδικά για τις άκρως απόκεντρες περιφέρειες, θέτει στη διάθεση των εν λόγω περιφερειών πρόσθετα χρηματοδοτικά μέσα, ώστε να διευκολυνθεί η αρμονική ολοκλήρωση στο περιφερειακό πλαίσió τους. Τα προγράμματα INTERREG τοποθετούν το διεθνές άνοιγμα και την περιφερειακή ολοκλήρωση στον πυρήνα της αναπτυξιακής στρατηγικής τους και θα επιτρέψουν την ανάπτυξη δράσεων συνεργασίας μεταξύ των άκρως απόκεντρων περιφερειών, καθώς και δράσεων πολυμερούς χαρακτήρα.

6. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΤΟ 2003 ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΕΞΟΧΩΣ ΑΠΟΚΕΝΤΡΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

- 6.1. **Το έργο της Επιτροπής στον τομέα αυτό χαρακτηρίζεται από τις εταιρικές σχέσεις με τις άκρως απόκεντρες περιφέρειες. Πρέπει συνεπώς να ληφθούν υπόψη οι προβληματισμοί των προέδρων και της ομάδας παρακολούθησης των άκρως απόκεντρων περιφερειών, καθώς και των ομάδων εργασίας που συστάθηκαν σε ειδικότερους τομείς, όπως οι μεταφορές και οι κρατικές ενισχύσεις, η ενέργεια, οι παραδοσιακές παραγωγές και η έρευνα, καθώς και η κοινωνία της πληροφορίας.**
- 6.2. **Η Επιτροπή θα συνεχίσει το έργο της αξιολόγησης της εφαρμογής του άρθρου 299, παράγραφος 2, της συνθήκης ΕΚ για τις άκρως απόκεντρες περιφέρειες, με την εκπόνηση εξαμηνιαίων σχετικών απολογισμών, και με την εκπόνηση της έκθεσης σχετικά με τη σφαιρική στρατηγική υπέρ των άκρως απόκεντρων περιφερειών, παράλληλα με την τρίτη έκθεση σχετικά με την οικονομική και κοινωνική συνοχή. Εκτός από τις κοινοτικές πολιτικές που παραδοσιακά εξετάζονται στο πλαίσιο των μέτρων για τις άκρως απόκεντρες**

περιφέρειες, η Επιτροπή θα μελετήσει τα ζητήματα που αναφέρθηκαν πρόσφατα, σε συνεργασία με τις εν λόγω περιφέρειες, όπως τα ζητήματα που σχετίζονται με τη μετανάστευση και το θεσμικό μέλλον του άρθρου 299 παράγραφος 2, στη μελλοντική συνθήκη.

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Το διάστημα 2002-2003 χαρακτηρίζεται από ιδιαίτερα σημαντικές και ευαίσθητες διακυβεύσεις όσον αφορά τις άκρως απόκεντρες περιφέρειες. Εξάλλου σε γενικές γραμμές, ο σκοπός της προώθησης της αειφόρου ανάπτυξης των εν λόγω περιφερειών απαιτεί ποικίλες αποκρίσεις με τη συμβολή διαφόρων κοινοτικών πολιτικών. Κοινό σημείο των μέτρων αυτών πρέπει να είναι η κατάλληλη εκτίμηση των ιδιαιτεροτήτων των εν λόγω περιφερειών και η εξεύρεση καταλλήλων αποκρίσεων στο πλαίσιο του κοινοτικού δικαίου και των κοινοτικών πόρων. Η Επιτροπή έχει επίγνωση των διακυβεύσεων αυτών. Έχει ήδη αναπτύξει πολυάριθμες πρωτοβουλίες προς την κατεύθυνση αυτή και θα συνεχίσει να επεξεργάζεται τη σφαιρική στρατηγική προς εφαρμογή στις εν λόγω περιφέρειες.